

UDHËZIM
Nr.7, datë 3.6.2010

**MBI ORGANIZIMIN DHE PËRDORIMIN E HAPËSIRËS AJRORE BRENDA QIELLIT
TË VETËM EUROPIAN (RREGULLORE PËR HAPËSIRËN AJRORE)**

(Ndryshuar me Udhëzimin Nr. 8, datë 15.9.2015)

(I përditësuar)

Në zbatim të nenit 102 pika 4 të Kushtetutës, në përputhje me ligjin nr.9658, datë 18.12.2006 “Për ratifikimin e marrëveshjes shumëpalëshe midis Komunitetit Europian dhe shteteve anëtare, Republikës së Shqipërisë, Bosnjës dhe Hercegovinës, Republikës së Islandës, Republikës së Bullgarisë, Republikës së Kroacisë, Republikës së Serbisë, Republikës së Malit të Zi, ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë, Mbretërisë së Norvegjisë, Republikës së Rumanisë dhe Misionit Administrativ të Kombeve të Bashkuara në Kosovë, mbi krijimin e një zone të përbashkët europiane të aviacionit”,

UDHËZOJ:

Hyrje

Ky udhëzim është bazuar në:

- ligjin nr.10 040, datë 22.12.2008 “Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë”;
- rregulloren (EC) Nr 551/2004 te PE dhe KE, datë 10 mars 2004.

Me adoptimin e këtij udhëzimi dhe të rregullores përkatëse AAC-ja e Shqipërisë, si autoriteti i autorizuar dhe nën nenin 6 të Kodit Ajror, ngarkohet të sigurojë në mënyrë të vazhdueshme normat përkatëse dhe efektive të sigurisë në shërbimet e navigimit ajror në aerodromet dhe në hapësirën ajrore të Shqipërisë.

KAPITULLI I
TË PËRGJITHSHME

1. Qëllimi

1.1 Organizimin dhe përdorimin e hapësirës ajrore brenda Qiellit të Vetëm Europian

1.2 Brenda qëllimit të udhëzimit të ministrit mbi kuadrin rregullativ, ky udhëzim ka të bëjë me organizimin dhe përdorimin e hapësirës ajrore si pjesë e Qiellit të Vetëm Europian.

1.3 Përdorimi i hapësirës ajrore duhet të mbështesë operimin e SHNA si një tërësi bashkëkohore dhe e vazhdueshme në përputhje me udhëzimin e Ministrit të Punëve Publike dhe Transportit, mbi “Dispozitën e shërbimeve të navigimit ajror në QVE”.

2. Organet zbatuese

2.1 Ngarkohet AAC, me funksionet e Autoritetit Kombëtar Mbikëqyrës (AKM), të garantojë zbatimin e këtij udhëzimi.

2.2 AAC do të mbikëqyrë dhe do të garantojë zbatimin me përpikmëri të rregullave të vendosura në këtë udhëzim, nga ofruesit e shërbimeve të navigimit ajror.

2.3 Kërkesat e përgjithshme të këtij udhëzimi do të zbatohen nga departamentet e përcaktuara të Aviacionit Civil, ofruesit e shërbimeve të trafikut ajror dhe nga i gjithë personeli i shërbimit të menaxhimit të trafikut ajror (MTA), përgjegjës për detyrat, të cilat brenda janë përcaktuar si të lidhura ngushtë me sigurinë.

2.4 Zbatimi i kërkesave nga personeli që ndërmerr detyra lidhur me sigurinë operacionale

2.4.1 Kërkesat do të zbatohen te:

- departamentet e përcaktuara të Aviacionit Civil, organizmat operativë dhe individët e personelit, të cilët nëpërmjet pajisjeve të MTA, të aprovuara për përdorim operacional, garantojnë shërbime;

- autoritetet ushtarake dhe personeli i tyre që garantojnë shërbime për pajisjet MTA të aprovuara për përdorim operacional në një mjedis të përzier civilo-ushtarak, përveç kur ekziston një strukturë rregulluese inxhinierike ushtarake ekuivalente dhe e deleguar tek Autoriteti i Aviacionit Civil.

3. Kërkesat e sigurisë

3.1 Kërkesa të përgjithshme

Autoriteti i Aviacionit Civil duhet të garantojë, përmes aplikimit të auditimeve dhe proceseve rregullatore përkatëse, që organizmat dhe personeli përgjegjës për detyrat në lidhje me shërbimin e trafikut ajror apo që mbulon fushën e shërbimeve të trafikut ajror, të cilat janë konsideruar të lidhura me sigurinë e trafikut ajror, ka zbatuar detyrat siç janë të përcaktuara në këtë udhëzim.

3.2.1 Kërkesa të zbatuara nga AAC

AAC është përgjegjëse që:

a) të garantojë mbikëqyrjen e përshtatshme dhe të mjaftueshme të rregullave të përcaktuara b) të kryejë, pas hulumtimit përkatës mbi një terren të pranueshëm, veprimin rregullues përkatës në përputhje me specifikimet e këtij udhëzimi dhe me dispozitat e OSHNA.

3.2.2 Kërkesa të zbatueshme nga OSHNA

OSHNA:

a) do të garantojë implementimin e detyrave që i lindin asaj në bazë të përcaktimeve të këtij udhëzimi;

b) do të garantojë që, në lidhje me procedurat e përcaktuara nga rregullorja e mëposhtme, të dhënat që ekzistojnë, janë dokumentuar nga OSHNA, dhe vihen në dispozicion, me kërkesë të AAC-së;

c) do të garantojë që, nga një pikëpamje sigurie, metodat përkatëse të zgjedhura janë ato që duhen, për të garantuar plotësimin e dispozitave të zbatueshme të këtij udhëzimi.

4. Përgjashtime

Në rastin e ekzistencës së rrethanave që bëjnë të pamundur zbatimin e kërkesave për organizimin dhe përdorimin e hapësirës ajrore brenda Qiellit të Vetëm European, AAC do të bëjë vlerësimin e tyre dhe më pas do të publikojë zyrtarisht, një dokument përjashtimi, i cili do të garantojë një nivel ekuivalent sigurie.

KAPITULLI II

Neni 1

Objektivi

1.1 Objektivi i kësaj rregulloreje është të mbështesë konceptin e një hapësire ajrore operuese më të integruar brenda kontekstit të politikës së transportit dhe për të vendosur procedura të përbashkëta për projektimin dhe menaxhimin, duke siguruar kështu performancë të sigurt dhe efikase në menaxhimin e trafikut ajror.

1.2 Pa cenuar nenin 10, kjo rregullore duhet të aplikohet në hapësirën ajrore brenda rajoneve të ICAO EUR dhe AFI, ku Shqipëria është përgjegjëse për ofrimin e SHNA-së në përputhje me rregulloren e ofrimit të SHNA-së. Shqipëria gjithashtu mund të zbatojë këtë rregullore për hapësirën ajrore nën përgjegjësinë e vet edhe brenda rajoneve të tjera të ICAO-së, me kushtin që të informohet Komisioni dhe shtetet e tjera anëtare të saj.

1.3 Informacioni për fluturimet e një hapësirë ajrore, ku aplikohet kjo rregullore, duhet të publikohet në Gazetën Zyrtare të Bashkimit European.

ARKITEKTURA E HAPËSIRËS AJRORE

Neni 2

Niveli i ndarjes

(Shfuqizuar me Udhëzimin Nr. 8, datë 15.9.2015)

Neni 3

Rajoni i Sipërm Evropian i Informacionit të Fluturimit (EUIR)

(Ndryshuar me Udhëzimin Nr. 8, datë 15.9.2015)

1. Komuniteti dhe Shtetet e tij Anëtare synojë krijimin dhe njohjen nga ana e ICAO të një EUIR të vetëm.

2. EUIR është projektuar në një mënyrë që të përfshijë hapësirën ajrore që bie nën përgjegjësinë e Shteteve Anëtare në përputhje me nenin 1 (3) dhe mund të përfshijë edhe hapësirën ajrore të vendeve të tjera evropiane.

3. Shqipëria mban përgjegjësinë e saj për përcaktimin e ofruesve të shërbimeve të trafikut ajror për hapësirën ajrore nën përgjegjësinë e saj në përputhje me nenin 8 (1) të Rregullores së ofrimit të shërbimeve.

4. Shqipëria mban përgjegjësinë e saj kundrejt ICAO brenda kufijve gjeografikë të rajoneve të sipërme të informacionit të fluturimeve që i janë besuar atyre nga ICAO në datën e hyrjes në fuqi të këtij udhëzimi.

Neni 3a

Informacioni elektronik aeronautik

(Shtuar me Udhëzimin Nr. 8, datë 15.9.2015)

Pa cenuar botimin e informacionit aeronautik nga RSH dhe në një mënyrë në pajtim me këtë publikim, Komisioni, duke punuar në bashkëpunim me Eurokontrollin, siguron disponueshmërinë e informacionit elektronik aeronautik të cilësisë lartë, të paraqitur në një mënyrë të harmonizuar dhe që i shërben kërkesave të të gjithë përdoruesve përkatës sa takon cilësisë së të dhënave dhe të afateve kohore.

Për qëllim të pikës 1, Komisioni:

a) ka siguruar zhvillimin e një infrastrukture informative aeronautike për të gjithë Komunitetin në formën e një portali elektronik informues të integruar me mundësi të pakufizuar aksesit për palët e interesuara. Kjo infrastrukturë do të integrojë aksesin dhe ofrimin e elementeve të të dhënave të kërkuara të tilla si, duke mos u kufizuar vetëm në to, informacionin aeronautik, informacion e Zyrës së Shërbimit të Raportimit të Trafikut Ajror (ZRA), informacion meteorologjik dhe informacion të menaxhimit të fluksit;

b) mbështet modernizimin dhe harmonizimin e ofrimit të informacionit aeronautik në kuptimin e tij më të gjerë, në bashkëpunim të ngushtë me Eurokontrollin dhe ICAO.

Neni 4

Rregullat e ajrit dhe klasifikimit të hapësirës ajrore

(Ndryshuar me Udhëzimin Nr. 8, datë 15.9.2015)

AAC-ja merr masa për projektimin e rregullave të zbatimit në përputhje me legjisllacionin evropian, në mënyrë që:

a) të miratohen dispozita të përshtatshme për rregullat për ajrin bazuar në standardet e ICAO dhe praktikat e rekomanduara;

b) të harmonizohet zbatimi i klasifikimit të hapësirës ajrore të ICAO, me përshtatjen e duhur, në mënyrë që të sigurohet ofrimin e duhur të sigurt dhe efikas të shërbimeve të trafikut ajror brenda qiellit të vetëm evropian.

Neni 5

Rikonfigurimi i hapësirës ajrore të sipërme

(Shfuqizuar me Udhëzimin Nr. 8, datë 15.9.2015)

Neni 6

Menaxhimi dhe projektimi i rrjetit

(Ndryshuar me Udhëzimin Nr. 8, datë 15.9.2015)

1. Funksionet e Rrjetit të Menaxhimit të Trafikut Ajror (MTA) lejojnë përdorimin optimal të hapësirës ajrore dhe sigurojnë që përdoruesit e hapësirës ajrore të mund të operojnë në trajektoret e preferuara, duke lejuar ndërkohë një akses maksimal në hapësirën ajrore dhe në shërbimet e lundrimit ajror. Këto funksione të rrjetit synojë të mbështesin iniciativat në nivel kombëtar dhe në nivelin e blloqeve funksionale të hapësirës ajrore dhe zbatohen në një mënyrë që respekton ndarjen e detyrave rregullatore dhe operacionale.

2. Për të arritur objektivat e përmendura në pikën 1 dhe pa cenuar përgjegjësitë shtetërore në lidhje me rrugët dhe strukturat e hapësirës ajrore kombëtare, Komisioni siguron që funksionet e mëposhtme janë realizuar:

a) projektimi i rrjetit evropian të rrugëve;

b) koordinimi i burimeve të pakta brenda bandave të frekuencave të aviacionit të përdorura nga trafiku ajror i përgjithshëm, në veçanti frekuencave e radios, si dhe koordinimin e kodeve të lëshuesve të sinjalit të radarëve.

3. Aspektet e projektimit të hapësirës ajrore, përveç atyre të përmendura në pikën 2 duhet të trajtohen në nivel kombëtar ose në nivel të blloqeve funksionale të hapësirës ajrore. Ky proces i projektimit merr në konsideratë nevojat dhe kompleksitetin e trafikut, planet e performancës kombëtare apo të bllokut funksional të hapësirës ajrore dhe përfshin konsultimin e plotë të përdoruesve të hapësirës ajrore ose grupet përkatëse që përfaqësojnë përdoruesit e hapësirës ajrore dhe autoriteteve ushtarake sipas rastit.

4. Autoriteti i Aviacionit Civil, në bazë të një marrëveshjeje ndërkombëtare të ratifikuar, i beson Eurokontrollit ose një organi tjetër të paanshëm dhe kompetent realizimin e menaxhimit të fluksit të trafikut ajror, bazuar në rregullat përkatëse për mbikëqyrjen.

5. AAC merr masa për projektimin e rregullave zbatuese për menaxhimin e fluksit të trafikut ajror, përfshirë rregullat e nevojshme të mbikëqyrjes, në përputhje me rregullat zbatuese të nxjerra nga Komisioni, me synimin për të optimizuar kapacitetin e disponueshëm në përdorimin e hapësirës ajrore dhe përmirësimin e procesit të menaxhimit të fluksit të trafikut ajror.

Këto rregulla bazohen më transparencë dhe efikasitet, duke siguruar që kapaciteti të sigurohet në mënyrë fleksibël në kohë, në përputhje me rekomandimet e Planit Rajonal të Navigacionit Ajror, ICAO, Rajoni Evropian.

6. Rregullat zbatuese për menaxhimin e fluksit të trafikut ajror mbështesin vendimet operacionale nga ofruesit e shërbimeve të lundrimit ajror, operatorët e aeroportit dhe përdoruesit e hapësirës ajrore dhe mbulojnë fushat e mëposhtme:

a) planifikimin e fluturimit;

b) përdorimin e kapacitetit të disponueshëm të hapësirës ajrore gjatë të gjithë fazat jashtë fluturimit, përfshirë caktimin e vendeve të parkimit; dhe

c) përdorimin e përcaktimit të kalimeve në rrjet (*rountig-ut*) nga trafiku ajror i përgjithshëm:

- krijimin i një publikimi të vetëm për orientimin e rrugëve dhe të trafikut,
- opsione për devijim të trafikut ajror të përgjithshëm nga zonat e mbingarkuara,

dhe

- rregulla mbi prioritetin lidhur me aksesin në hapësirën ajrore për trafikun ajror

të përgjithshëm, veçanërisht gjatë periudhave të mbingarkesës dhe krizës.

7. Gjatë zhvillimit dhe miratimit të rregullave zbatuese, sipas nevojës dhe pa cenuar sigurinë, merret në konsideratë pajtueshmëria ndërmjet planeve të fluturimit dhe vendeve të parkimit të aeroportit dhe bashkërendimin e nevojshëm me rajonet fqinje.

PËRDORIMI FLEKSIBËL NË QIELLIN E VETËM EUROPIAN

Neni 7

Përdorim fleksibël i hapësirës ajrore

7.1 Duke marrë në konsideratë organizimin e aspekteve ushtarake në Republikën e Shqipërisë nën përgjegjësinë e vet Shqipëria duhet të sigurojë aplikimin e njëtrajtshëm brenda Qieellit të Vetëm European të konceptit për një përdorim elastik të hapësirës ajrore, ashtu siç përshkruhet nga Eurokontrol, me qëllim që të lehtësohet menaxhimi i hapësirës ajrore dhe menaxhimi i trafikut ajror në kontekstin e një politike të përbashkët transporti.

7.2 Shqipëria do të raportojë çdo vit para Komisionit për zbatimin në kontekst të politikës së përbashkët, lidhur me përdorimin e hapësirës ajrore që është nën përgjegjësinë e Republikës së Shqipërisë .

7.3 Aty ku bëhet e nevojshme përforcimi dhe harmonizimi i zbatimit të konceptit të përdorimit fleksibël të hapësirës ajrore brenda Qieellit të Vetëm European, sidomos në vijim të raporteve që paraqiten nga Republika e Shqipërisë, futja e rregullave nën kontekstin e politikës së përbashkët të transportit duhet të bëhen në përputhje me procedurën sipas nenit 8 të udhëzimit të ministrit mbi kuadrin rregullativ.

Neni 8

Pezullimi i përkohshëm

8.1 Në rastet kur zbatimi i nenit 7 nxjerr në pah vështirësi operuese thelbësore, Republika e Shqipërisë mund të pezullojë përkohësisht një aplikim të tillë, me kushtin që të informojë pa asnjë vonesë Komisionin dhe shtetet anëtare të tjera.

8.2 Në vijim të paraqitjes së pezullimit të përkohshëm, rishikimi i rregullave të zbatueshme sipas nenit 7 (3) mund të rishikohen për hapësirën ajrore nën përgjegjësinë e Republikës së Shqipërisë, në përputhje me procedurën sipas nenit 8 të udhëzimit të ministrit mbi kuadrin rregullativ.

Neni 9

Menaxhimi i fluksit të trafikut ajror

(Shfuqizuar me Udhëzimin Nr. 8, datë 15.9.2015)

Neni 10

Rishikim

Në kontekstin e rishikimit periodik, referuar nenit 12(2) të udhëzimit të ministrit të MPPT mbi kuadrin rregullativ, Komisioni do të finalizojë një studim të mundshëm mbi kushtet për zbatimin, në të ardhmen, të koncepteve të referuara në nenet 3, 5 dhe 6 për hapësirat ajrore të poshtme (më të ulëta).

Në bazë të konkluzioneve të studimit të arritur, Komisioni do të paraqesë në fund të 31 dhjetorit 2006 një raport para Parlamentit dhe Këshillit European, nëse është e nevojshme, një propozim për të marrë në konsideratë një zgjerim të tillë, vendimet përkatëse duhet të merren mundësisht përpara datës 31 dhjetor 2009.

Neni 11

Termat e përdorur

Termat dhe shkurtime të përdorura në këtë udhëzim sqarohen në shtojcën 1, bashkëlidhur këtij udhëzimi dhe përbëjnë pjesë integrale të tij.
Ky udhëzim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTRI I PUNËVE PUBLIKE DHE TRANSPORTIT
Sokol Ollidashi

SHTOJCA A1

1. TERMA DHE PËRKUFIZIME

Autoriteti Kombëtar Mbikëqyrës (AKM).	Eshtë ajo pjesë e AAC-së e autorizuar nga ky udhëzim i Ministrit të PPTT, si organi kompetent i autorizuar për kryerjen e funksionit të mbikëqyrjes së sigurisë në nivel kombëtar, dhe të shërbimeve të trafikut ajror.
AAC – Autoriteti i Aviacionit Civil	Autoriteti rregullator kompetent në varësi të Ministrisë së Punëve Publike, Transportit dhe Telekomunikacioneve dhe është përgjegjës për rregullat dhe rregulloret e sigurisë së aviacionit.
Shërbimet e navigimit ajror (SHNA)	Shërbimet e trafikut ajror, komunikimi, shërbimet e navigimit dhe vëzhgimit, shërbimi meteorologjik i navigimit ajror dhe shërbimin e informacionit aeronautik.
Ofruesit e SHNA	Person ose organizatë, ose përfaqësues i përcaktuar nga një organizatë, i cili është zbatues i rregulloreve të grupit të mbikëqyrjes së SHNA.
Menaxhimi i trafikut ajror (MTA)	Menaxhimi i trafikut ajror. Bashkësia e veprimtarisë në tokë (të përbërë nga ATS, ASM, ATFM) dhe ato funksione të avionit në ajër të nevojshme për të garantuar zhvendosjen e saktë të mjeteve fluturuese gjatë fazave përkatëse të operimit.
Shërbimi i menaxhimit të trafikut ajror	Një shërbim në funksion të menaxhimit të trafikut ajror (MTA).
Ofruesi i shërbimeve MTA	Një organizatë përgjegjëse dhe e autorizuar për të siguruar dhe kryer shërbime të menaxhimit të trafikut ajror (MTA).
Shërbimi i trafikut ajror (SHTA)	Një term i përgjithshëm që përmbledh shërbimet e ndryshme të informacionit mbi fluturimin, shërbimin e sinjalizimit, shërbimin konsultativ të trafikut ajror, shërbimin e kontrollit të trafikut ajror (të kontrollit të ajrit, kontrollit të afrimit apo të kontrollit të aerodromit).
Shërbimi i kontrollit të trafikut ajror (KTA)	Një shërbim i siguruar për qëllimin e: a) parandalimit të përplasjeve: 1. midis avionëve dhe 2. midis avionit dhe objekteve penguese mbi zonën e manovrimit dhe b) lehtësimit, mbarëvajtjes së saktë dhe menaxhimit të fluksit të trafikut ajror.
Kërkesat e përbashkëta	Kërkesa të rregullores së KE, që duhet të përmbushë një ofrues SHNA që të certifikohet në ofrimin e

Një Qiell i Vetëm European (QVE)	shërbimit. Një koncept dhe paketë rregulloresh mbështetëse për operim të zbutur në sistemet e trafikut ajror ndërlidhur me pajtueshmërinë, nivelin e lartë të sigurisë në shërbimet navigacionale ajrore për mundësimin e përdorimit optimal të hapësirës ajrore europiane dhe pajtueshmërinë, nivelin e lartë të sigurisë në udhëtimet ajrore, duke iu përmbajtur interesave të përgjithshme të shërbimeve navigacionale ajrore, përfshirjen e detyrimeve për shërbimin publik. Ofrimi i shërbimit duhet të zbatohet me standardet më të larta të përgjigjësisë dhe kompetencës.
Rregullore	Përvetësimi, dekretimi dhe vënia në zbatim e rregullave për arritjen e objektivave të shpallura nga ata të të cilët aplikohet procesi rregullator.
Sistemi i menaxhimit të sigurisë (SMS)	Një trajtim sistematik dhe i hollësishëm që përcakton aktivitetet me anë të të cilave menaxhimi i sigurisë është ndërmarrë nga një autoritet i emëruar në mënyrë që të arrihet siguria e pranueshme dhe e tolerueshme.
Mbikëqyrja e sigurisë	Funksioni i ndërmarrë nga autoriteti i emëruar ARRK për të verifikuar që objektivat e rregullores së sigurisë janë arritur dhe kërkesat e saj janë përmbushur me efikasitet.
Kreu i AKM	Përfaqësuesi i përcaktuar i tij për një procedurë të posaçme.
Kërkesërregullorja e sigurisë	Kushti zyrtar i caktuar nga rregullatori i sigurisë i lidhur me specifikimin, i cili, nëse pajtohesh me të, do të të çojë drejt njohjes dhe respektimit të kompetencës së sigurisë.

2. SHKURTIME

AAC	Autoriteti i Aviacionit Civil
AKM	Autoriteti Kombëtar i Mbikëqyrjes
BE	Bashkimi European
KE	Komisioni European
KTA	Kontrolli i trafikut ajror
MHA	Menaxhimi i hapësirës ajrore
KNS	Komunikim, navigim, survejim
MTA	Menaxhimi i trafikut ajror
OSHNA	Ofruesi i shërbimit të navigimit ajror
OSHTA	Ofruesi i shërbimit të trafikut ajror
QVE	Një Qiell i Vetëm European
SMS	Sistemi i menaxhimit të sigurisë
SHNA	Shërbimi i navigimit ajror
SHTA	Shërbimi i trafikut ajror
EUIR	Informacioni rajonal european i niveleve të larta fluturimi
EUR	Rajoni european
AFI	Rajoni (afrikan, Oqeani Indian)

ICAO

Organizata ndërkombëtare e Aviacionit Civil.